

Tenslotte is het belangrijk te beseffen dat moeilijkheden in de planningsprocessen niet enkel bepaald worden door de manier waarop de planningsprocessen aangepakt worden. De context waarin het proces zich afspeelt is ook belangrijk. Een duidelijk voorbeeld is hier de impact van de huidige moeilijke economische toestand. Wanneer de landbouwsector economisch onder druk staat, heeft dit een invloed op hun positie in de planningsprocessen.

LIS in rurale planningsprocessen

In een laatste stap van het onderzoek formuleerden we een aantal voorstellen ter verbetering van de rurale planningsprocessen. Tijdens de lezing op Agriflanders gingen we vooral dieper in op hoe de ontwikkelde landbouwimpactstudie kan ingeschakeld worden om de planningsprocessen te verbeteren. De voornaamste bijdrage van LIS is dat het snel een gestructureerd overzicht biedt van de aanwezige landbouw in een gebied. De informatie laat toe te bepalen welke gronden zeer belangrijk zijn voor landbouw en geeft een indicatie van de impact op landbouwbedrijven die men kan verwachten. Op die manier kan men beter

en van in een vroeg stadium rekening houden met landbouw. Het instrument ondersteunt ook de communicatie, zowel tussen landbouwactoren onderling als met andere betrokkenen. Daarbij kan het instrument gebruikt worden als vertrekpunt om bijkomende terreinkennis te incorporeren. Dit is belangrijk omdat niet alle relevante informatie in databanken beschikbaar is en een beslissing dus ook niet kan genomen worden enkel op basis van de LIS resultaten. Het onderzoek wees uit dat het voor de communicatie noodzakelijk is om met LIS niet enkel aan te duiden of de percelen belangrijk zijn voor landbouw, maar om ook voldoende achtergrondinformatie te verschaffen over welke kenmerken dit bepalen.

Op basis van het onderzoek werden nog twee bijkomende gebruiksmogelijkheden voor LIS voorgesteld. Door deelkaarten te maken waarin telkens de criteria opgeteld worden die in de lijst gegroepeerd zijn onder één doelstelling, kan men vaststellen wanneer de landbouwdoelstellingen niet gelijktijdig bereikt worden. Bijvoorbeeld wanneer gronden met een hoog potentieel voor landbouw niet gebruikt worden door

duurzame landbouwbedrijven, of omgekeerd, wanneer duurzame landbouwbedrijven gronden met een laag potentieel voor landbouw in gebruik hebben. Dit soort informatie kan aanleiding zijn om een gepast beleid hier rond uit te werken. Een tweede mogelijkheid is om de kaarten te gebruiken als insteek voor een visievormingsproces over de ruimtelijke planning van de landbouw. Welke gronden moeten op Vlaams niveau prioritair behouden blijven voor landbouw? Hoe kan men zorgen dat deze gebieden ook echt in landbouwgebruik blijven? Wat zijn de gevolgen indien bepaalde gronden uit landbouwgebruik genomen zouden worden en hoe kunnen we daarmee omgaan? Zowel het onderzoek als LIS focussen voornamelijk op één aspect van de planningsprocessen, namelijk de positie van de landbouwers. Om tot gedragen planningsbeslissingen te komen, is het uiteraard ook belangrijk om rekening te houden met de andere betrokkenen. Als het onderzoek één ding duidelijk maakt, dan is het wel dat het een grote uitdaging blijft om op een goede manier om te gaan met de schaarse open ruimte in Vlaanderen.

Eva Kerselaers, ILVO
Instituut Landbouw en Visserij Onderzoek

Info Landbouwimpactstudie - www.lwww.landelijkvlaanderen.be/landbouw

“

Op zaterdag 22 december 2012 organiseerde ELO vzw een infowandeling in het Natura 2000 projectgebied 3watEr. Leden van Landelijk Vlaanderen werden uitgenodigd. Onder leiding van gids Pierre Crahay, eveneens partner en belangrijke private eigenaar in het projectgebied, werden ondanks het slechte weer enkele locaties op terrein bezocht waar aan natuurherstel wordt gedaan. Aan de hand van deze bezochte terreinwerken vertelde de gids over de vele uitdagingen van het project. Nadien konden de aanwezigen zich verwarmen op domein Bovy.

”

Winterwandeling in een Natura 2000 gebied

> Tekst en beelden: Marieke Smets, directieassistente, en Vincent Dierckx, bestuurslid Landelijk Vlaanderen

Meer info over dit projectgebied kan u terugvinden op www.3water.eu.

Het Life+ project 3watEr, gelegen in het Vijvergebied in Midden Limburg, bevindt zich in de driehoek Hasselt, Zonhoven en Heusden-Zolder. Het is met z'n meer dan 1.000 vijvers een bijzonder waardevol en waterrijk gebied. Het project is uniek in die zin dat het nooit eerder gebeurde dat een natuurbehoudproject van dergelijke omvang zoveel partijen, zowel privaat als publiek, verenigt.

De slagzin van het project 'Natuurlijk Samenwerken' verwijst naar de pijlers ecologie, economie en educatie – die de duurzame basis vormen voor het behoud en de verdere ontwikkeling van dit waardevolle gebied. Dit is de zogenaamde 'Triple E' aanpak, vandaar de naam: '3watEr'. Het 3waEr-project heeft als doelstelling om de open vijverlandschappen te herstellen en te verbeteren, en kadert binnen het Na-

tura 2000 netwerk van de Europese Overheid. We brachten een bezoek aan twee belangrijke locaties binnen dit verhaal: een vijver in herstel en werken aan de bosrand.

Pijler 1: Natuur – ecologie

Door middel van specifieke acties zal de natuur in het projectgebied verbeterd worden. Er worden inspanningen geleverd om de overlevingskansen →

Adverteren?

U heeft een bedrijf en wenst uw diensten aan te bieden aan onze lezers?

U kan hier adverteren! Tarieven en voorwaarden staan op onze website..

webcast
streaming
video services

Contact:

Emmanuel De Groef
Tel: +32 2 709 10 50
manu.de.groef@telemak.com
www.telemak.com

ARBORA

Houten schuurtjes

Mobiele boomzagerij

Snoei- en velwerk

Landelijke omheiningen

ARBORA SERVICE BVBA

Kapellestraat 15 - 9220 Hamme
België - Tel.: 052 / 47.27.84 - Fax.: 052 / 48.11.25
Gsm: 0475/ 70.54.28 - arboraservice@skynet.be
www.arboraservice.be

Een van de vijvers met in het midden een met riet beplant eiland voor de roerdomp...

→ Marieke en Vincent bij een modderige nieuw gegraven vijver.

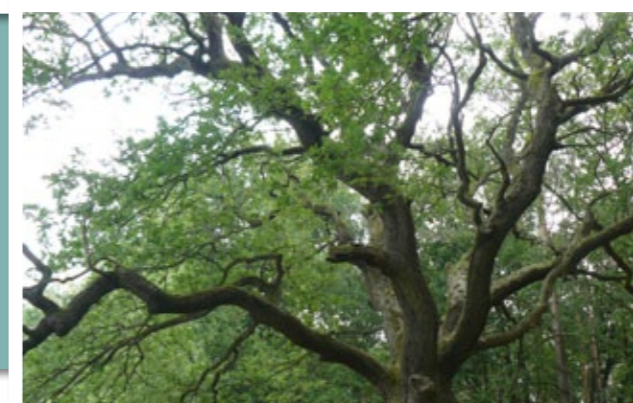

↓ Deze aarden wal wordt de dijk tussen twee vijvers van ongelijke hoogte.

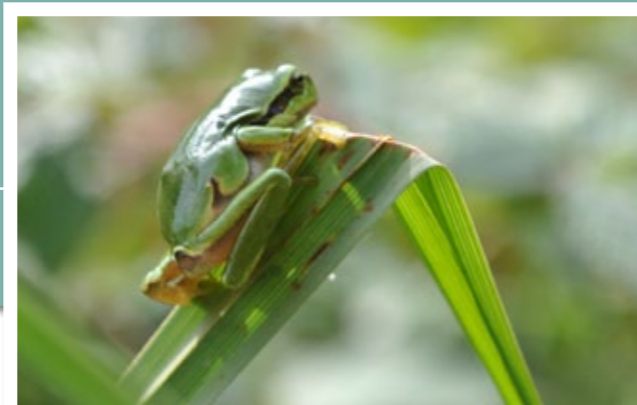
← Gids Pierre Crahay vertelt vol enthousiasme over het vijvergebied.

→ Langsheen de bosrand vinden we veel oude bomen, de winterhabitat voor de boomkikker

← Een boomkikker is in het riet bijna onzichtbaar.

van de soorten de roerdomp en de boomkikker te verhogen. Ook de levenskwaliteit van natte en droge heide in het gebied wordt verbeterd. Het gaat in het bijzonder om soorten en habitattypes die door Europa worden aangeduid als 'belangrijk voor het nemen van extra maatregelen om hen in hun voortbestaan te helpen'. Ze vallen dan ook onder de beschermingsdoelstellingen van het Natura 2000 netwerk.

Dit houdt voor de roerdomp in meer open, aaneengesloten vijvers met voldoende riet, voldoende en geschikte vis, helder water en veilige broedplaatsen. Tijdens de wandeling hebben we zo'n nieuw aangelegde vijver bezocht, waarin enkele hoefijzervormige eilanden voor de roerdomp werden opgetrokken. Binnen deze eilanden heeft de roerdomp weldra een veilig foerageer- en broedgebied. Op de uitgegraven wallen (zie foto 1) zal er in een latere fase riet worden geplant om de afkaveling van het eiland tegen te gaan.

De boomkikker heeft dan weer open, zonnige poelen zonder vis nodig met in de nabijheid vochtige graslanden met wat struikgewas en/of bosjes. Het gaat echter niet om de roerdomp en boomkikker alleen. Dit zijn de vlag- of sleutelsoorten. Als zij het beter doen zullen ook een heleboel andere soorten het beter doen, bv. de woudaap, de grote karekiet, de porseleinhoen,...

"Soorten staan ook niet los van hun omgeving. Wanneer men iets doet voor een soort, doet men ook iets voor de omgeving en omgekeerd."

Deze zeldzame soorten zijn doorgaans kwetsbaarder en dus gevoeliger soorten. Zij stellen bijgevolg hogere kwaliteitseisen aan hun omgeving. Dat deze hogere kwaliteit niet alleen de natuur ten goede komt, maar ook de mens (en maatschappij) wordt door steeds meer

studies aangetoond. Het loont dan ook de moeite om deze natuur naar waarde te schatten en ervoor te zorgen dat we ook op lange termijn van haar diensten gebruik kunnen blijven maken. Nu dit duurzaam gedachtegoed ook meer en meer sociaal-maatschappelijk en economisch onderkent wordt, betekent dit voor een gebied rijk aan natuurkwaliteit een extra troef.

Pijler 2: Samen - Educatie

Samenwerken en daaruit leren is de basis van het project 3watEr. Private en publieke landeigenaren en organisaties slaan de handen in elkaar om de waarde en troeven van het projectgebied verder te vergroten en te verduurzamen. Gids Pierre Crahay vertelt over zijn ervaring: "Het project is uniek te noemen omdat een dergelijke samenwerking niet evident is. Redenen zijn de vaak uiteenlopende belangen, historische conflicten, gebrek aan een goede communicatie- en werkstructuur, het ontwijken van extra lasten en plichten, enz. Elke partij heeft vooral oog voor

Meer info over dit projectgebied kan u terugvinden op www.3water.eu.

zijn eigen belangen en dat botst wel eens. Zodra er echter gewerkt wordt aan een gemeenschappelijk belang (zoals een omgeving creëren waarin het prettig wonen, leven en werken is) kan het tij keren. Het afstemmen van de verschillende belangen op het gemeenschappelijke belang blijft echter een continu en intensief leerproces.

Educatie vormt dan ook een sleutelpositie. Pas dan kan de diversiteit aan belangen ook echt voor meer rijkdom, stabiliteit en kleur in de omgeving zorgen. Niet alleen de private en publieke landeigenaren en organisaties worden in het project samengebracht, maar ook de drie maatschappelijke pijlers: economie, ecologie en educatie. Dit is een vooruitstrevende aanpak die ervoor zorgt dat een maatschappij, lokaal, regionaal en mondiaal op lange termijn gezond blijft functioneren."

Pijler 3: Werken - economie

Het laatste element van het project is economische pijler. In het project

worden bepaalde werken uitgevoerd zoals: natuurverbeteringswerken, werken aan betere recreatie en bezoekersinfrastructuur, werken aan een betere afstemming tussen ecologische en economische activiteiten zoals toerisme, viskweek, landbouw en bosbouw, werken aan de samenwerking tussen alle betrokken partijen, enz. Zoals in elke relatie zijn er verschillen en diversiteit, men moet hard werken om in overeenstemming te blijven en met elkaar verder te kunnen. Hierover bestaat een goede uitspraak:

"Alleen ga je sneller, maar samen kom je verder."

Werken staat in het project ook voor economie. Natuur beheren kost geld, maar brengt op termijn veel op: waardevolle natuur, recreatie en toerisme, natuurbeleving, samenwerking en betrokkenheid van de beheerders, gebruikers en beleidsmakers. Op de tweede locatie van de wandeling werd een

bos bezocht waar een venster werd gecreëerd door kapwerken. Een venster is een vrijgemaakte, doorgang in het landschap zodat laagvliegende vogels (bv de roerdomp) zonder hinder van vegetatie of bos van vijver tot vijver kunnen vliegen. Deze werken vonden plaats op privaat eigendom onder toezicht van het Agentschap Natuur en Bos en zijn daarom een mooi voorbeeld van een privaat-publieke samenwerking.

Binnen het project wordt gewerkt aan een plan om het beheer van het gebied in evenwicht te brengen met wat het waard is voor mens en samenleving. Hierdoor wordt een duurzame toekomst verzekerd en kunnen de uitgevoerde acties behouden blijven, beheerd door de volgende generaties. Het project levert zo een meerwaarde voor het gebied. Dit was een leerrijke wandeling, met dank aan de fantastische terreinkennis van de gids.

Marieke Smets, Vincent Dierckx